

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»

Кафедра менеджменту та економіки

«Фінанси, гроші та кредит» [Текст]: Методичні рекомендації до виконання практичної роботи з дисципліни для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». – Київ. – с.

Розробник: к.е.н., викладач кафедри менеджменту та економіки Приймак Н. В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ:

ФІНАНСИ, ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Укладач:
Кандидат економічних наук, викладач

Н. В. Приймак

Обговорено та схвалено на засіданні
кафедри менеджменту та економіки.

протокол № 9 від 24.09 2021 р.
Заступач І.О. Ремніта

Київ – 2021

ВСТУП

Вивчення даної дисципліни надає можливість формування у майбутніх фахівців сучасного економічного мислення та системи знань щодо загальних закономірностей розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Під час вивчення дисципліни вирішуються наступні завдання: з'ясування сучасних закономірностей в сфері фінансових відносин держави та господарюючих суб'єктів; ролі фінансів у забезпеченні економічного зростання суб'єктів ринкових відносин, тенденцій розвитку національного й міжнародного фінансового ринку; законів грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства; принципів і форм організації грошово-кредитної системи; специфіки вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей та кредиту; характеристика ринку позичкових капіталів, банків і банківської діяльності, спеціалізованих небанківських інститутів; змісту методів та інструментів грошово-кредитної політики, організації міжнародних грошово-кредитних відносин тощо.

Метод викладання навчальної дисципліни є набуття фахівцями компетенцій щодо формування системи фундаментальних знань з теорії фінансів, грошей та кредиту та системи розвитку сучасних фінансових і грошово-кредитних відносин суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» є з'ясування:

- сутності грошей, їх появи та еволюції в умовах розвитку ринку;
- закономірностей грошового та кредитного обігу в умовах ринкового господарства;
- принципів і форм організації сучасної грошово-кредитної системи;
- сутності методів, принципів та інструментів грошово-кредитної політики, закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів господарювання і населення;
- особливостей вітчизняної та зарубіжних ринкових моделей грошей і кредиту;
- характеристики ринку позичкових капіталів, грошового обігу, банків та банківської діяльності;
- функціонування спеціалізованих небанківських інститутів;
- шляхів використання закономірностей у сфері фінансових відносин у практиці фінансової роботи;
- тенденції розвитку національного та міжнародного фінансового ринку тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність та функції таких категорій, як «гроші», «кредит», «фінанси», зміст основних теорій грошей, поняття грошового обігу, грошових потоків, грошового ринку та грошових систем, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин;

- процес формування, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів грошових коштів держави, підприємств різних форм власності;

- основні напрямки зміцнення фінансів та фінансової системи;

- заходи щодо подолання інфляції, бюджетного дефіциту.

уміти:

- вільно орієнтуватися в теоретичних і практичних проблемах фінансової системи;

- аналізувати поточну ситуацію на вітчизняному та зарубіжному фінансовому ринку;

- прогнозувати майбутній розвиток фінансових відносин, обирати оптимальні шляхи вирішення конкретних завдань фінансового характеру;

- аналізувати заходи Національного банку України щодо регулювання грошової маси країни;

- аналізувати заходи грошової політики держави щодо регулювання грошового обігу в країні;

- аналізувати методи антиінфляційної політики держави.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ФІНАНСИ І ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема 1. Фінанси як наука: сутність та функції. Фінансова система держави.

Мета: ознайомитися з економічною сутністю фінансів та їх функціями; охарактеризувати види фінансових відносин у суспільстві; визначити ланки фінансової системи держави та взаємозв'язок між ними.

Питання для контролю знань:

1. Історія розвитку фінансової науки. Процес трансформації виробничих відносин у фінансові.
2. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима. Явні та приховані сторони фінансових відносин.
3. Зв'язок фінансів з іншими вартісними економічними категоріями.
4. Суспільне призначення фінансів, їх роль у ринковій економіці.
5. Види фінансових відносин.
6. Сутність, склад і характеристика ланок фінансової системи держави.
7. Взаємозв'язок між сферами та ланками фінансових відносин.
8. Правове регулювання фінансових відносин.

Поняття та терміни для обговорення: фінанси, фінансова система, фінанси держави, фінансові ресурси, суб'єкти фінансових відносин, фінансовий ринок, фінанси суб'єктів господарювання.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Фінансові відносини виникають:

- а) на стадії облігу; б) на стадії виробництва;
 2. Засновником теорії загальних фінансів являється:
 а) Аристотель; б) А. Сміт; в) А. Рішельє; г) Н. Макіавеллі.

3. Об'єктивною необхідністю виникнення теорії загальних фінансів є:
 а) зародження рабовласницького устрою; б) зростаючі витрати монархів;
 в) виникнення держави та її інститутів;
 г) виникнення держави та розвиток товарно-грошових відносин.

4. Фінанси виконують такі функції:

- а) розподільну, фискальну; б) розподільну, контрольну;
 в) розподільну, економічну; г) економічну, контрольну.

5. За допомогою фінансів у суспільному виробництві здійснюється:

- а) відтворення спожитих засобів виробництва;
 б) розширення виробництва;
 в) придбання сировинних ресурсів.

6. Процес взаємодії фінансів і кредиту найбільш яскраво проявляється:

- а) на стадії розподілу доданої вартості;
 б) в процесі перерозподілу тимчасово вільних грошових коштів;
 в) у капітальному використанні в процесі розширеного відтворення виробництва;
 г) в процесі формування грошових фондів.

7. Матеріальний результат фінансових відносин:

- а) гроші; б) грошові фонди; в) грошові потоки; г) ВВП.

8. Матеріальне відображення фінансових відносин:

- а) грошові фонди; б) державний бюджет;
 в) грошові потоки; г) розподіл вартості ВВП.

9. У чому полягає взаємозв'язок між грошовими і фінансовими відносинами?

- а) це ідентичні поняття;
 б) фінансові відносини – частина грошових відносин;
 в) фінансові відносини – передумова виникнення грошових відносин.

10. Коли підприємство вступає до сфери фінансових відносин?

- а) перерахувавши гроші поставальникові за придбане паливо;
 б) сплачуючи внески до Пенсійного фонду;
 в) одержуючи виручку від реалізації своєї продукції споживачам.

11. Оперативне управління фінансовою системою здійснює:

- а) Національний банк України;
 б) фінансові служби міністерств, відомств, організацій, підприємств, установ; в) Кабінет Міністрів України;
 г) Верховна Рада України;
 д) Міністерство фінансів України;
 е) усе вищезазначене.

12. Провідною ланкою державних фінансів виступає:

- а) державний бюджет; б) державний кредит;
 в) позабюджетні фонди; г) фінанси державних підприємств.

13. Що таке фінансова система?

- а) сукупність усіх сфер фінансових відносин, фінансових органів і закладів країни;
 б) сукупність органів управління фінансами;
 в) сукупність нормативно-законодавчого забезпечення фінансової діяльності.

14. Які відіграють ланки у складі фінансів підприємства?

- а) фінанси комерційних, некомерційних підприємств та фінанси промислових організацій;
 б) фінанси державних, малих та сімейних підприємств;

- в) фінанси позабюджетних фондів місцевих органів влади.

15. Механізм перерозподілу капіталу між кредиторами та позичальниками за допомогою посередників на основі порівняння попиту та пропозиції:

- а) фінансовий ринок; б) грошовий ринок; в) фондовий ринок; г) кредитний ринок.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1.

Знайдіть кожному визначенню відповідний термін або поняття, що наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Поняття та визначення фінансових категорій	
Визначення	Поняття, терміни
1. Сукупність грошових відносин, організованих державою, у процесі яких здійснюється формування і використання загальнодержавних фондів грошових коштів для вирішення економічних, соціальних і політичних завдань	А. Фінансові ресурси
2. Спосіб впливу фінансових відносин на економічний і соціальний розвиток суспільства, зокладається в безпосередній залежності від характеру виробництва та сутності виробничих відносин; проявляється в системі форм і методів мобілізації фінансових ресурсів та їх розподілу	Б. Фінансові результати
3. Грошові доходи, нарахування і надходження, що формуються суб'єктами підприємництва і державою, та мають на меті розширене відтворення, матеріальне стимулювання праці, задоволення соціальних потреб, протекції оборони і державного управління	В. Ватовий внутрішній продукт
4. Процес одержання фінансових ресурсів, пов'язаних з виробництвом і реалізацією товарів, операціями на ринку капіталів	Г. Фінансова політика
5. Установлені законодавством України мінімальні необхідні рівні гарантій соціального захисту, що забезпечують задоволення найважливіших потреб людини	Д. Регулювання економіки
6. Показник, що відображає сумарну ринкову вартість кінцевих продуктів і послуг, зроблених на території країни незалежно від національної приналежності функціонуючих в її економіці юридичних і фізичних осіб за певний період часу	Е. Валовий національний продукт
7. Сукупність купівельних, платіжних і накопичених коштів, що обслуговують економічні зв'язки та наслідать фізичним і юридичним особам, а також державі	Ж. Фінанси

8. Показник, що складається з вартості товарів і послуг, вироблених резидентами країни за рік, незалежно від їхнього місцезнаходження	3. Грошова маса
9. Цілеспрямовано зміна темпів розвитку економіки та окремих її структурних підрозділів на основі перерозподілу фінансових ресурсів	Л. Державні соціальні стандарти
10. Вільне доходів і витрат домогосподарств, що характеризує основні джерела доходів, напрямки та величину їх витрат	К. Сюжуваний бюджет

Завдання 2.

Визначити вірні та невірні наведені твердження:

1. Фінансування – це надання коштів на принципах платності, строковості, забезпеченості та цілеспрямованості.
2. Фінансування – це надання коштів на безповоротній основі.
3. Фінанси є більш широким поняттям, ніж гроші.
4. Відмінність між кредитом і фінансами полягає у тому, що за допомогою фінансів розподіляється ВВП, а кредит діє лише на стадії перерозподілу тимчасово вільних коштів.
5. Фінанси фірми – це її грошові кошти.
6. Підприємство може бути фінансово стійким і мати обмаль коштів на поточному рахунок.
7. Підприємство, яке бере кредит, є фінансово нестійким.
8. На підприємстві може бути така ситуація, що грошей на банківському рахунок немає, а прибуток є.
9. При кризовій фінансовій ситуації в економіці країни об'єктом фінансів виступає.
10. Конкуренція між виробниками сприяє нарощенню фінансових ресурсів.

Завдання 3.

Потрібно розподілити всі елементи фінансової системи за блоками – державні фінанси, ~~фінанси суб'єктів підприємництва~~, фінанси населення. Елементи фінансової системи: фінанси фізичних осіб, місцеві бюджети, фінанси приватних підприємств; Державний бюджет, корпоративні фінанси, фінанси державних підприємств, фонд соціального страхування на випадок безробіття, казначейські позики, фінанси громадських організацій, фонд зайнятості населення, фінанси фізичних осіб – приватних підприємців; гарантовані позики, резервний фонд НБУ.

Тема 2. Фінансова політика держави, фінансовий контроль та фінансовий механізм.

Мета: визначити сутність фінансової політики держави, її типи, завдання та принципи, розглянути фінансовий механізм держави та його елементи.

Питання для контролю знань:

1. Сутність фінансової політики держави як складової економічної і соціальної політики держави.
2. Зміст напрямків фінансової політики. Характеристика фінансової політики України.

3. Завдання, принципи та типи фінансової політики.
4. Сутність бюджетної політики та грошово-кредитної політики.
5. Сутність фінансового механізму країни.
6. Складові елементи фінансового механізму та їх характеристика.
7. Зміст нормативно-правового забезпечення як елемента фінансового механізму.
8. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму.
9. Суть, значення та принципи фінансового контролю.

Терміни та поняття для обговорення: фінансова політика, фінансовий механізм, монетарна політика, фіскальна політика, податкова політика, бюджетна політика, фінансова стратегія, фінансова тактика.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Сутність економіко-організаційних і правових форм і методів управління фінансовою діяльністю держави - це:

- а) ланки фінансів; б) фінансовий механізм;
 - в) структура державних фінансів; г) фінансове право.
2. Складовими фінансового механізму є:
- а) фінансові методи, фінансові важелі, правове забезпечення, номативне та інформаційне забезпечення; б) фіскальна політика;
 - в) податки та державні видатки, г) фінансові показники.

3. У складі фінансової політики виділяють:

- а) бюджетно-податкову, грошово-кредитну політики;
- б) інвестиційну, валютну політики;
- в) страхову, митну політики;
- г) інноваційно-інвестиційну політику.

4. Суть фінансового планування на макрорівні полягає у:

- а) визначенні організаційно-правових форм підприємств;
- б) проведенні оцінки фінансової стратегії;
- в) визначенні фінансових можливостей держави для забезпечення розвитку її економіки;
- г) плануванні фінансових показників.

5. Поняття “фінансова політика” і “фінансовий механізм” співвідносяться таким чином:

- а) фінансова політика реалізується через фінансовий механізм;
- б) фінансовий механізм визначає фінансову політику;
- в) фінансова політика немає відношення до фінансового механізму;
- г) це синонімічні поняття.

6. Фінансова політика держави – це:

- а) дія економічних законів у фінансовій сфері;
- б) діяльність підприємств, організацій та установ у сфері фінансів;
- в) сукупність фінансових розподільчих і перерозподільчих заходів, які здійснює держава через фінансову систему;
- г) взємодія всіх ланок фінансової системи держави.

7. Нормативне забезпечення функціонування фінансового механізму не

включає:

- а) інструкції, нормативи; б) норми, методичні вказівки;
 - в) стандарти бухгалтерського обліку; г) світові фінансові стандарти.
- 8. За характером заходів і часом їх здійснення фінансова політика поділяється на:**

- а) фінансову тактику і фінансову стратегію;
- б) фінансову стратегію і бюджетне регулювання;
- в) оперативну політику і фінансову тактику;
- г) фінансову стратегію і податкову політику.

9. Завдання проведення фінансової, цінової, інвестиційної й податкової політики покладені на:

- а) Верховну Раду;
- б) Міністерство фінансів;
- в) Кабінет Міністрів;
- г) Державне казначейство.

10. Фінансова стратегія держави – це:

- а) сформована система довгострокових цілей фінансової діяльності і найефективніших шляхів їх досягнення, які визначаються фінансовою ідеологією;
- б) напрямки, форми і методи використання фінансових ресурсів;
- в) система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних з рухом фінансових ресурсів;
- г) процес визначення оптимальної структури капіталу.

11. Залежно від суб'єктів фінансовий контроль поділяють на:

- а) державний, внутрішньогосподарський, аудиторський, громадський;
- б) попередній, поточний, наступний;
- в) обов'язковий, ініціативний;
- г) усі відповіді правильні.

12. Вищим органом державного фінансово-економічного контролю в Україні є:

- а) Державна податкова служба України; б) Національний банк України;
- в) Рахункова палата; г) правильної відповіді немає.

13. Фінансовий контроль – це:

- а) система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту;
- б) специфічний вид діяльності, який здійснюється всіма ланками влади, а також недержавними структурами щодо забезпечення на базі законності відповідного рівня фінансової дисципліни, а також пошуку шляхів удосконалення процесів розподілу та перерозподілу грошових коштів в країні;
- в) процес дослідження фінансового стану підприємства;
- г) правильної відповіді немає.

Завдання 1

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Знайдіть вірне визначення для наведених нижче понять:

- а) визначенням імовірністних показників доходів та витратів на перспективу;

- б) організаційні принципи побудови бюджетної системи, її структурні складові та їх взаємозв'язок;
- в) план формування та використання фінансових ресурсів для виконання завдань та функцій державними органами;
- г) система формування та використання доходів територіальними промислами та органами місцевого самоврядування з метою виконання власних і делегованих функцій та завдань;
- д) розподіл доходів та витратів державного бюджету у відповідності до бюджетної класифікації.

Завдання 2

Доповніть фрази:

- 1. Фінансова система – сукупність фінансових ____ (1), кожний з яких сприяє утворенню і використанню відповідних централізованих та децентралізованих ____ (2) коштів для здійснення фінансової діяльності ____ (3).
- 2. Фінансові ресурси держави – кошти, утворені в процесі ____ (1) і ____ (2) частки валового внутрішнього продукту і національного доходу в грошовій формі.
- 3. Фінансовий механізм – сукупність форм, методів впливу на економічний розвиток суспільства, основними елементами є: ____ (1), ____ (2) (прибуток, процентна ставка, левітний та ін.), ____ (3) (сукупність при доходів впливу), ____ (4) та ____ (5) (процес перевірки правильності складання фінансової звітності), ____ (6).
- 4. Фінансова політика – сфера економічної діяльності ____ (1), спрямована на мобілізацію ____ (2), ____ (3), їх раціональний розподіл і використання для забезпечення виконання ____ (4) своїх функцій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2

Тема 3. Фінансовий ринок: сутність та функції.

Мета: ознайомитися з економічною сутністю фінансового ринку та його структурою; охарактеризувати об'єкти та суб'єкти фінансового ринку; вивчити державне регулювання фінансового ринку.

Питання для контролю знань:

- 1. Фінансові активи та фінансові інструменти ринку.
- 2. Суттєсне наповнення фінансового ринку та його основні компоненти.
- 3. Специфічність на фінансовому ринку: права, обов'язки, професійні риси.
- 4. Пріоритетні напрями розвитку вітчизняного фінансового ринку.
- 5. Міжнародні стандарти розвитку фінансового ринку.

Поняття та терміни для обговорення: фінансовий ринок за економічною сутністю, фінансовий ринок в організаційному плані, об'єкт та суб'єкт фінансового ринку, позначальники, інвестори, фінансові інститути, попит та пропозиція на фінансовому ринку, фінансове посередництво.

- 1. Фінансовий ринок – це: ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

- а) купівля-продаж основних фондів на товарних біржах;
- б) система крутообігу і перерозподілу фінансових активів між поставальниками та споживачами капіталу;
- в) механізм страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб;
- г) система розподілу ВВП.

2. Що купують на фінансовому ринку?

- а) готівку; б) облигації; в) золото; г) акції.

3. Суб'єкти фінансового ринку:

- а) позичальники;
- б) позичальники, інвестори, фінансові інститути, держава, фірми та приватні особи;
- в) держава, г) фірми та приватні особи.

4. Фінансовий ринок за видами фінансових активів поділяється на:

- а) ринок грошей, ринок капіталу;
- б) місцевий ринок, регіональний ринок, національний ринок, світовий ринок;
- в) кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок, страховий ринок, ринок золота;
- г) ринок з негайною реалізацією умов операцій, ринок з реалізацією умов операцій в майбутньому періоді.

5. Фінансовий ринок за регіональною ознакою поділяється на сегменти, на які саме:

- а) первинний ринок, вторинний ринок;
- б) місцевий ринок, регіональний ринок, національний ринок, світовий ринок;
- в) організований (біржовий) ринок, неорганізований (позабіржовий) ринок;
- г) кредитний ринок, ринок цінних паперів, валютний ринок, страховий ринок, ринок золота.

6. Фінансовий ринок за організацією торгівлі класифікується на:

- а) первинний ринок, вторинний ринок;
- б) ринок з негайною реалізацією умов операцій, ринок з реалізацією умов операцій в майбутньому періоді;
- в) кредитний ринок, ринок цінних паперів;
- г) місцевий ринок, регіональний ринок, національний ринок, світовий ринок.

7. Фінансовий ринок за формою фінансових ресурсів та за періодом обертання фінансових ресурсів поділяється на:

- а) ринок з негайною реалізацією умов операцій, ринок з реалізацією умов операцій в майбутньому періоді;
 - б) кредитний ринок, ринок цінних паперів;
 - в) ринок грошей, ринок капіталу;
 - г) первинний ринок, вторинний ринок.
- ## 8. Від швидкості реалізації угоди фінансові ринки бувають:
- а) кредитний ринок, ринок цінних паперів; б) ринок грошей, ринок капіталу;

- в) ринок з негайною реалізацією умов операцій, ринок з реалізацією умов операцій в майбутньому періоді;
- г) первинний ринок, вторинний ринок.

9. Основне завдання фінансового ринку – це:

- а) сприяти руху вартості у процесі розширеного відтворення;
- б) перетворювати тимчасово вільні кошти у позичковий капітал;
- в) забезпечити переливання вільних грошових ресурсів;
- г) сприяти купівлі-продажу фінансових послуг.

10. Державне регулювання фінансового ринку здійснюється:

- а) Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку;
- б) Міністерством фінансів України;
- в) Фондом державного майна;
- г) Національним банком України.

Завдання 1

Кожному із наведених нижче (див. табл. 2) потрібно знати відповідний термін:

Таблиця 2	
1. Акція	1) біржовий посередник, що сприяє здійсненню операцій між зацікавленими сторонами – клієнтами біржі
2. Облігація	2) професійний посередник при складанні угоди на фондових, товарних і валютних біржах
3. Лістинг	3) покупця цінних паперів
4. Делівер	4) цінний папір, який укладається підприємством, що хоче реалізувати товар у майбутньому (попередня реалізація товару продажу), що ще не вироблена)
5. Брокер	5) спеціалізований вид цінних паперів, які дають власникові право купувати прості акції за обумовленою ціною протягом обумовленого періоду
6. Депозитарій	6) цінний папір без установленого строку обігу, який засвідчує право на певну частину власності підприємства та дає право на отримання доходу від неї у вигляді дивідендів
7. Маклер	7) юридична особа, що веде облік кількості випущених цінних паперів, їх розміщення, вартості і т.п.; оформляє процес передачі прав на володіння цінними паперами від одного власника іншому
8. Ресурсатор	8) юридична особа, яка від свого імені випускає цінні папери та несе відповідальність по умовам їх випуску
9. Інвестор	9) це письмове боргове зобов'язання позичальника сплатити після настання строку визначеної суми грошей власникові цього документа
10. Емітент	10) допуск цінних паперів до обігу і котрування на фондовій біржі та підстави їх економічної експертизи
11. Вексель	11) суб'єкт, який спеціалізується, головним чином на виконанні функцій зберігання цінних паперів, обігу прав власності на цінні папери, обігу руху цінних паперів
12. Варант	12) цінний папір, згідно з яким особа, що уклала його, бере на себе зобов'язання після закінчення певного строку продати клієнтові відповідну кількість фінансових інструментів за обумовленою ціною
13. Опціон	13) фінансна або юридична особа, що здійснює біржове або торгівельне представництво

14. Форвардний контракт	14) бортові цінні папери, які мають обмежений строк обігу і засвідчують внесення власником грошових коштів та підтверджують зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного паперу в передбачений строк з виплатою фіксованого процента
15. Ф'ючерсний контракт	15) угода, об'єктом якої служать зобов'язання (право) купити чи продати певну кількість акцій по заданій ціні протягом визначеного терміну

Завдання 2

Написати есе на тему:

1. Сутність фінансового ринку і його роль в реалізації і розподілі фінансових ресурсів.
2. Сучасний розвиток і перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.
3. Фондова біржа в Україні та організації її роботи.
4. Історичний розвиток векселя.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 4. Бюджетна система держави

Мета: оволодіти знаннями щодо ролі, сутності та впливу державного бюджету на загальний стан фінансової системи, ознайомитися з джерелами формування бюджетних доходів та напрямками їх використання, методами покриття дефіциту бюджету.

Питання для контролю знань:

1. Охарактеризуйте бюджет як особливу і специфічну форму фінансових відносин.
2. Дайте визначення бюджету як економічної категорії.
3. Які фактори впливають на величину бюджетного фонду?
4. Чим визначаються бюджетний устрій держави?
5. Які функції виконує державний бюджет?
6. Що являє собою бюджетний процес?
7. Прокоментуйте порядок затвердження бюджету.
8. Що являє собою касове виконання бюджету?
9. Податкові надходження бюджету?
10. Склад та класифікація доходів і видатків.

Терmini та поняття для обговорення: бюджет, бюджетна система, бюджетний устрій, бюджетний процес, проект бюджету, виконання бюджету, доходи бюджету, бюджетний дефіцит, планування доходів, дотації, субвенції, державні витрати, мобілізація резервів.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Державний бюджет – це:

- а) сукупність економічних відносин з приводу формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави;
- б) грошові відносини, що виникають між державою та юридичними особами у зв'язку зі створенням централізованих фондів;
- в) грошові відносини, що виникають між державою та юридичними

особами у зв'язку зі створенням централізованих фондів;

- г) сукупність правових відносин, що виникають між державою та юридичними особами у зв'язку зі створенням централізованих фондів.

2. Сукупність показників усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи – це:

- а) бюджетний устрій; б) зведений бюджет;
- в) бюджетна система; г) бюджетний процес;

3. Принципи самостійності бюджетів полягають у тому, що:

- а) кожен вид бюджету самостійно визначає потребу в доходах, які йому виділяються бюджетом вищого рівня;
- б) кожен вид бюджету має свої джерела доходів і визначає напрями їх використання;

- в) кожен вид бюджету має свої джерела доходів;
- г) кожен вид бюджету самостійно встановлює місцеві податки та збори.

4. В унітарних державах бюджет має такий характер:

- а) однорівневий; б) прививневий;

5. Бюджетний устрій держави залежить від:

- а) державного устрою; б) структури фінансової системи держави;
- в) правових засад розподілу доходів і видатків бюджетів держави;
- г) організації фінансових відносин в державі.

6. Відповідно до Бюджетного кодексу України проект бюджету розробляє:

- а) Міністерство фінансів; б) Бюджетна комісія Верховної Ради;
- в) Міністерство економіки; г) Рахункова Палата.

7. Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі:

- а) закріплення на постійній основі доходів місцевих бюджетів;
- б) нормативів бюджетної забезпеченості на одного мешканця з урахуванням економічного, соціального, природного стану відповідних територій, виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановлених законодавством;
- в) власних доходів місцевих бюджетів;

8. Відповідних рекомендацій, що надано в Бюджетному Кодексі України.

9. Міабюджетні трансферти – це:

- а) кошти, які безкоштовно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого;
- б) різновид довгострокового кредиту, який потапається клієнтом у розстрочку;
- в) розмір витрат на розрахункову одиницю;
- г) розмір фінансування витрат державних підприємств.

9. Субсидія – це:

- а) форма перерозподілу та використання фінансових ресурсів;
- б) форма фінансової допомоги держави місцевим органам влади, що надається на вирівнювання доходів і спроможності відповідного бюджету;
- в) вид допомоги у грошовій або натуральній формі, що надається за рахунок коштів державного чи місцевого бюджетів;

г) загальна фінансова допомога без кінцевого цільового призначення.

10. Бюджет розвитку є складовою:

а) загального фонду місцевого бюджету; б) спеціального фонду місцевого бюджету;

в) фонду напромадження місцевого бюджету; г) фонду споживання місцевого бюджету.

11. Регулюючим доходом бюджету вважаються:

а) доходи, які повністю поступають у місцеві бюджети;

б) відрахування від закріплених доходів державного бюджету в бюджеті нижчого рівня для їх збалансування;

в) доходи, які повністю поступають до державного бюджету;

г) доходи, розмір яких визначається залежно від економічного та фінансового стану в країні.

12. Специфіка державних витрат полягає в:

а) утворенні децентралізованих фондів грошових коштів;

б) забезпеченні потреб держави;

в) розподілі і перерозподілі національного доходу на розвиток території;

г) забезпеченні бюджетних асигнувань.

Завдання 1

Визначити, вірні чи невірні твердження:

1. Субсидія не має чітко визначеного цільового характеру.
2. Розвинені країни мають бездефіцитний бюджет.
3. Державний бюджет можна представити у вигляді кошторису доходів і витрат держави.
4. Державний бюджет – це документ, що не вимагає затвердження в законодавчому порядку.

5. Державний бюджет – це найбільший грошовий фонд, що використовує уряд для фінансування своєї діяльності.
6. Загальний фонд Державного бюджету включає доходи, які передбачені на конкретну мету.

7. Капітальні витрати – це витрати бюджету на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності держави.

8. Бюджетна класифікація складається з: доходів бюджету, витраток бюджету, фінансування боргу, державного боргу.

9. Розмір зовнішнього боргу може перевищувати доходи бюджету.

10. Виплата відсотків за державним боргом – це захищена стаття витрат загального фонду Державного бюджету України.

Завдання 2

3 наведених нижче положень, що позначені цифрами, знайдіть відповідний термін чи поняття: а) бюджетна класифікація; б) поточні витрати; в) трансферти; г) податкові надходження; д) регулюючі доходи; ж) закріплені доходи; з) міжбюджетні відносини; к) неподаткові надходження; л) державний бюджет; м) капітальні витрати.

1. Надходження до відповідного бюджету коштів у вигляді відрахувань, які затверджуються на кожний бюджетний рік.

2. Доходи, які повністю або в установленій законодавством частині перераховуються до відповідних бюджетів.

3. Кошти, що надходять на безоплатній та безповоротній основі від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших держав або міжнародних організацій.

4. План формування і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, що здійснюються органами державної влади на різних рівнях.

5. Витрати бюджету на фінансування підприємств, установ, організацій і органів, визначені на початок бюджетного року, а також на фінансування соціального захисту населення.

6. Відносини, які виникають між державою та місцевим самоврядуванням щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією та законами України.

7. Витрати бюджету на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності держави, а саме: капітальні вкладення (включаючи субсидії приватному сектору і перекази за кордон на капіталовкладення).

8. Доходи, що заúčаються до складу державного бюджету в формі загальнодержавних і місцевих податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

9. Єдина міжнародна система функціонального групування доходів і витраток бюджету за однорідними ознаками.

10. Статті доходів, яка займає друге місце в структурі доходів Державного бюджету України.

Тема 5. Податки та податкова система держави.

Мета: ознайомитися з елементами податкової системи, її сутністю, функціями та видами основних податків, котрі діють на території України.

Питання для контролю знань:

1. Соціально-економічна сутність податків.

2. Сутність функцій податків та характеристика елементів податків.

3. Характеристика елементів податків та класифікаційні ознаки видів податків.

4. Система оподаткування: структура та принципи функціонування.

5. Податкова політика держави та основні напрями її реформування в сучасних умовах.

Поняття та терміни для обговорення: податок, функції податку, ознаки податку, принципи оподаткування, основні елементи податку, класифікація податку, податкова політика, Податковий Кодекс, податкова система.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. До прямих податків належать:

- а) ПДВ; б) акцизний збір, мито;
- в) податок з власників транспортних засобів;
- г) податок на прибуток підприємств.

2. Податкова система – це:

- а) сукупність податків і внесків в бюджет і державні цільові фонди, що діють у встановленому місцевими органами влади порядку;
- б) сукупність податків, що визначаються державою;
- в) сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків у бюджет і державні цільові фонди, що діють у встановленому законом порядку;
- г) сукупність загальнодержавних і місцевих податків і зборів.

3. Під податком і збором розуміють:

- а) форма примусового відуження результатів діяльності юридичних і фізичних осіб у власність держави, вноситься в бюджет відповідного рівня на підставі акта компетентного органа державної влади, і виступають як нецільовий, безоплатний і безумовний обов'язковий платіж;
- б) обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються Податковим Кодексом України;
- в) обов'язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються Бюджетним Кодексом України;
- г) сукупність податків, зборів і інших платежів у бюджет і державні цільові фонди, платників податків і органів, що здійснюють контроль за правильністю числення, повнотою і своєчасністю сплати їх у встановленому законом порядку.

4. Місцеві податки та збори – це:

- а) податок на прибуток підприємств;
- б) акцизний збір, податок на додану вартість;
- в) ринковий збір, податок з реклами, комунальний податок;
- г) податок з власників транспортних засобів.

5. За методом оподаткування податки класифікуються як:

- а) загальнодержавні та місцеві; б) прогресивні та регресивні;
- в) обов'язкові та добровільні; г) прямі та непрямі.

6. Види ставок на податок:

- а) фіскальні, пропорційні, регресивні; б) фіскальні, прогресивні, регресивні;
- в) прямі, опосередковані; г) прогресивні, пропорційні, регресивні.

7. Податкова політика – це:

- а) діяльність держави у сфері встановлення правового регулювання та організації стягнення податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави;
- б) сукупність правових норм, що регулюють відносини в області оподаткування;
- в) сукупність фінансово-економічних нормативів, що забезпечують відповідні відносини в області оподаткування;
- г) відносини, що виникають при сплаті податків підприємствами, провайдерами, де сторони беруть участь як носії прав і обов'язків відповідно чинного законодавства.

8. Якою категорією виступає податок?

- а) суспільною; б) економічною; в) фінансовою; г) соціальною.

9. Основними елементами податків є:

- а) база оподаткування, ставка оподаткування, податкові пільги та ін.;
 - б) вид податку, джерело податку, об'єкт оподаткування, суб'єкт оподаткування;
 - в) податкові платежі, суб'єкт оподаткування, форма платежу та ін.;
 - г) джерело сплати податку, регресивність, податковий кредит та ін.
- ## 10. В залежності від державного регулювання податки поділяються на:
- а) прямі та непрямі; б) загальнодержавні та місцеві;
 - в) з фізичних та юридичних осіб; г) прогресивні та регресивні.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Визначити величину податків суб'єкта господарської діяльності (СПД), якщо відомо, що ним було одержано у звітному періоді 125 тис. грн. Доходу від реалізації продукції – трюпонові виробу (зовнішньоекономічною діяльністю підприємства не займалося, вся вироблена продукція продана, залишки продукції на початок і кінець періоду відсутні), собівартість продукції склала 100 тис. грн. СПД працює на загальній формі оподаткування (ПДВ складає 20%). Які податки і в якій сумі має сплатити СПД?

Завдання 2

Оцінити ефективність податкової системи у поточному році, використовуючи дані щодо надходжень і витрат на стягнення податків (табл. 3). Надайте пропозиції щодо підвищення ефективності податкової системи.

Характеристика податків

Таблиця 3

№ з/п	Вид податку	Находження, тис. грн	Витрати на стягнення, тис. грн
1	Податок на додану вартість	7764,3	1028,5
2	Податок з власників транспортних засобів	112,5	112,87
3	Податок на доходи фізичних осіб	3805	790
4	Податок на рекламу	15,3	120,8
5	Комунальний податок	110	170,1

Завдання 3

Для виробництва продукції підприємство закупило сировину на суму 11 тис. грн. (з урахуванням ПДВ). Інші витрати на виробництво склали 85 тис. грн. Норму прибутку – 50%.

Розрахувати суму податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету цим підприємством, а також постачальником сировини.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема 6. Еволюція виникнення грошей, їх сутність та необхідність

Мета: ознайомитись з еволюцією виникнення грошей та розкрити їх сутність, визначити їх особливості, оцінити роль грошей у розвитку ринкової економіки.

Питання для контролю знань:

1. Концепції походження грошей.
2. Відмінність грошей від звичайного товару.
3. Що таке "вартість грошей" і в чому вона проявляється?
4. Вплив зміни кількості грошей в обороті на економіку.
5. Причини, що зумовили депонезацію золота.

Терmini та поняття для обговорення: гроші, повноцінні гроші, неповноцінні гроші, кредитні гроші, депозитні гроші, електронні гроші, білонна монета, квазігроші, міра вартості, засіб платежу, засіб обігу, засіб накопичення, світові гроші.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Сутність раціоналістичної концепції походження грошей:

- а) гроші введені законодавчими актами держави для полегшення обміну товарами;
- б) це тривалий еволюційний процес, обумовлений стихійним розвитком товарного виробництва та обігу;

в) гроші виникли у наслідок існування визначених угод між людьми;
г) гроші – це законний платіжний засіб, створений державою.

2. Необхідність використання грошей обумовлена наявністю:

- а) товарного обігу; б) товарного виробництва;
- в) товарного виробництва та товарного обігу; г) кризи надвиробництва.

3. Гроші, які мають внутрішню реальну вартість – це:

- а) реальні гроші; б) повноцінні гроші;
- в) неповноцінні гроші; г) ідеальні гроші.

4. Кількісне співвідношення, в якому один товар обмінюється на інший – це:

- а) грошове вираження вартості товару; б) споживча вартість товару;
- в) загальний еквівалент; г) мінова вартість товару.

5. Відмінність грошей від звичайного товару полягає у тому, що:

- а) гроші мають споживчу, а товари – мінову вартість;
- б) гроші мають мінову вартість, товари – споживчу та мінову;
- в) товари мають споживчу вартість, а гроші – ні;
- г) гроші мають односторонню споживчу та мінову вартість, а товар – лише мінову.

6. Основні форми неповноцінних грошей:

- а) квазігроші; б) електронні гроші;
- в) білонна монета; г) паперові гроші.

7. Особливості депозитних грошей:

- а) рух їх здійснюється по рахункам в банках і не виходить за межі банківської системи;

- б) є різновидом банківських грошей, які існують у вигляді певних сум, записаних на рахунках економічних суб'єктів в банках;

- в) не мають речового виразу та використовуються для платежів в безготівковій формі;

- г) усе перераховане вище.

8. Першими товарами, які використовувались у якості грошей, були:

- а) метал; б) предмети першої необхідності;
- в) папір; г) предмети розкоші (хутро, перли).

9. Ватова кількість благородного металу, прийнятого за грошову одиницю – це:

- а) засіб обігу; б) міра вартості; в) масштаб цін; г) банківські гроші.

10. Гроші з'явилися в результаті тривалого розвитку суспільно-економічних формаций, в наслідок чого деякі предмети виділилися з загальної маси і зайняли особливе місце у фінансовій сфері відповідно концепції:

- а) наукової; б) раціоналістичної; в) економічної; г) еволюційної.

Тема 7. Грошовий обіг та грошова система

Мета: ознайомитись із сутністю та взаємозв'язком таких економічних категорій, як грошовий обіг, грошова система, фінанси, кредит; вивчити показники, що характеризують грошовий обіг; виділити фактори впливу на швидкість обігу грошей та їх значення для економіки; розкрити відмінності грошової системи від грошового обігу; розкрити цілі грошово-кредитної політики держави.

Питання для контролю знань:

1. Сутність та основні риси грошового обігу.
2. Характеристика основних грошових потоків в економіці.
3. Відповідно економічного змісту грошових потоків, на які сектори можна поділити грошовий обіг?

4. Сутність грошової системи та її відмінність від понять "грошовий обіг", "грошові відносини".

5. Класифікація складових грошової системи та їх характеристика.

6. Форми золотого монометалізму.
7. Основні інструменти грошово-кредитної політики, що використовує НБУ.

8. Сутність грошово-кредитної політики.

Терmini та поняття для обговорення: грошовий обіг, грошові потоки, грошовий агрегат, грошова база, закон грошового обігу, грошово-кредитний мультиплікатор, грошова система, елементи грошової системи, масштаб цін, біметалізм, монометалізм, монетарна політика, грошово-кредитний мультиплікатор.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Грошовий обіг – це:

- а) виконання грошом функції засобу обміну;
- б) кругообіг усього сукупного капіталу суспільства на усіх стадіях

суспільного відтворення;

в) процес безперервного руху грошей на усіх стадіях суспільного відтворення;

г) усе перераховане вище.

2. Економічна основа грошового обігу:

а) процес суспільного відтворення;

б) виробництво та обмін суспільного продукту;

в) товарно-грошові відносини; г) наявність виробничого циклу суспільства.

3. Сфери грошового обігу:

а) уряд; б) фінансові посередники;

в) ринок продуктів; г) ринок ресурсів.

4. Грошови обіг залежно від форми функціонування грошей в обороті класифікується на:

а) готівковий та безготівковий; б) прямий та непрямий;

в) кредитний та фінансовий; г) індивідуальний та сукупний.

5. Збільшення швидкості обігу грошей призводить до:

а) досягнення рівноваги; б) зменшення необхідної маси грошей в обігу;

в) збільшення необхідної маси грошей в обігу;

г) жодні зміни не відбуваються.

6. Грошова система, в якій роль загального еквівалента законодавчо закріплюється за одним металом - це:

а) монометалізм; б) біметалізм;

в) метаметалізм; г) металізм.

7. Грошові системи, в залежності від ступеня втручання держави в економічні відносини, можуть бути:

а) відкриті та закриті; б) ринкові та неринкові;

в) паперово-кредитні та металеві; г) знецінені та золоті.

8. Основні форми біметалізму:

а) система паперових грошей;

б) системи срібного стандарту та золотого;

в) системи паралельної валюти та подвійної валюти;

г) система "культивованої валюти".

9. Грошові системи, в яких грошові знаки не є представниками суспільного матеріального багатства - це

а) Швейцарська валюти система; б) система монометалізму;

в) система біметалізму; г) Бреттон-Вудська валюти система.

10. Визначити із зазначених економічних інститутів не обов'язкові елементи грошової системи сучасної ринкової економіки:

а) форми грошей; б) порядок обігу національної валюти на іноземці;

в) умови безготівкового грошового обігу;

г) умови обігу грошей на золоті.

11. Характерні риси сучасних грошових систем:

а) хронічна інфляція; державне регулювання грошового обігу; відміна офіційного золотого змісту банків; їх забезпечення та розмін на золоті;

б) втрата зв'язку із золотом; унаслідок витіснення його з внутрішнього

зовнішнього обороту; випуск грошей в обіг не тільки для кредитування господарства, а й для кредитування держави; широкий розвиток безготівкового обороту та зменшення готівкового;

в) розвиток інтеграційних процесів у сфері грошово-кредитних відносин; г) все перераховане вище.

12. До грошової системи не належать такі елементи:

а) масштаб цін; б) грошова одиниця країни;

в) регламентація монометалізму; г) регламентація безготівкового обігу.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

1. Визначити величину окремих грошових агрегатів в Україні за умови, що:

- готівка на руках у населення складає 200 млрд. грн.;

- строкові депозити - 150 млрд. грн.;

- обсяг безготівкового обігу - 50 млрд. грн.;

- обсяг готівкового обігу - 50 млрд. грн.

- залишки на розрахункових та поточних рахунках - 120 млрд. грн.;

- кошти за трасованими операціями - 55 млрд. грн.;

- готівка в оборотних касах банків - 128 млрд. грн.

Розрахуйте питому вагу функціональних форм грошей в грошовому агрегаті $M3$.

2. Знайти значення грошового мультиплікатора $M2$, якщо співвідношення готівки в обігу та депозитів (25 млн. грн.), залучених банківською системою можна визначити як 2:3, частка строкових депозитів в загальній масі залучених коштів становить 30%, інші кошти становлять 2 млн. грн., а величина надпорядкованих резервів банків становить 3 млн. грн. Норму обов'язкового резервування визначена центральним банком на рівні 12%.

3. Порівняйте фактичну швидкість обіговості грошей у наявному грошовому обігу з ідеальним значенням, якщо середня грошова маса за звітний період, розрахована за агрегатом $M1$, становить:

- $M0$ дорівнює 15 млрд. грн.;

- сума поточних рахунків у банківських установах становить 10% від $M0$;

- депозити до запитання складають 3 млрд. грн.

Середній розмір грошових надходжень у каси банків - 2,5 млрд. грн., сума виплат становить 75 % від розміру надходжень. Ідеальне значення швидкості обігу грошей - 1.

Завдання 2

Визначити як зміниться номінальний обсяг ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 1,85 оборотів і залишається незмінною, а грошова пропозиція зростає з 249 до 390 млрд. грн.

Завдання 3

Визначити середньозважений рівень цін (за агрегатом $M3$), якщо відомо, що необхідний обсяг грошової маси (за агрегатом $M1$) для обслуговування грошового обігу становить 560 млрд. грн., швидкість обігу грошей становить 7 оборотів, сума коштів, що знаходяться на строкових рахунках 20% від $M1$, готівка

населення 56 млрд. грн. Товарна маса в країні становить 7,25 млрд. умовних одиниць.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема 8. Грошовий ринок: особливості його функціонування і стабілізації

Мета: проаналізувати сутність та структуру грошового ринку; засвоїти чинники, що викликають зміни попиту та пропозиції грошей; розкрити існуючі моделі грошового ринку; зрозуміти механізм впливу змін пропозиції грошей на рівень процентної ставки.

Питання для контролю знань:

1. Сутність характеристик грошового ринку.
 2. Характеристика операцій купівлі-продажу на грошовому і на товарному ринках.
 3. Інструменти грошового ринку: бортові та небортові.
 4. Спільні риси грошового та товарного ринків.
 5. Різниця між грошовим ринком від ринку грошей та ринку грошей вид ринку капіталів.
 6. Основні групи фінансових посередників.
- Терміни та поняття для обговорення:** грошовий ринок, бортові та небортові зобов'язання, цінні папери, сектор прямого фінансування, сектор опосередкованого фінансування, ринок капіталів, фондовий ринок, пропозиція грошей, рівноважна ставка процента.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Ринок, на якому здійснюється купівля та продаж грошей як специфічного товару, формується попит, пропозиція та ціна на цей товар – це:

- а) грошовий ринок; б) фінансовий ринок;
 - в) фінансова система; г) грошова система.
2. "Попит на гроші" складається з таких компонентів:
- а) попит на гроші – це попит на запас грошей його формують поточна каса і заощадження суб'єктів грошових відносин;
 - б) попит на гроші – це пратення економічних суб'єктів мати в своєму розпорядженні певну, заздалегідь визначену суму грошей. Складовими частинами попиту на гроші виступають касові залишки, які можуть бути використані для поточних платежів, зокрема трансакційний залишок грошей для реалізації угод, а також спекулятивний залишок та інші заощадження;
 - в) попит на гроші ґрунтується суб'єктами грошових відносин по-різному, в залежності від структури витрат, тому загального поняття попиту на гроші не існує;
 - г) попит на гроші – це попит на грошовий дохід. Він складається з очікуваних надходжень при здійсненні виробничих і комерційних угод.
3. Інституційна модель грошового ринку – це:

а) форма отримання коштів економічними суб'єктами в обмін на певні фінансові інструменти;

б) структура грошового ринку;

в) форма передачі коштів економічними суб'єктами в обмін на кошти або майно;

г) схема потоків грошей і фінансових інструментів між групами економічних суб'єктів.

4. Попит на гроші – це:

а) кількість товарів і послуг, які можуть придбати економічні суб'єкти за наявні в них кошти;

б) запас грошей, які прагнуть отримати суб'єкти підприємства від банківських установ;

в) запас грошей, який прагнуть мати в своєму розпорядженні суб'єкти на певний період часу;

г) кількість грошей, яка знаходиться в обороті на певний період часу.

5. Грошовий ринок – це специфічний сектор ринку, на якому:

а) формуються попит і пропозиція на гроші;

б) здійснюються купівля і продаж грошей;

в) формується ціна на гроші;

г) усе переказується вірне.

6. До необоротних інструментів грошового ринку відносять:

а) депозити та ощадні сертифікати; б) акції та конвертовані облігації;

в) кредитні зобов'язання; г) усе перераховане.

7. База грошових суб'єктів господарювання мати запас грошей з тим, щоб використати їх за сприятливих умов – це:

а) мотив перекаченості; б) спекулятивний мотив;

в) трансакційний мотив; г) операційний мотив.

8. Прямопропорційний вплив на попит грошей має фактор:

а) інфляційні очікування; б) збільшення рівня цін;

в) підвищення швидкості обороту грошей;

г) зменшення обсягів виробництва.

9. Чим нижча ставка позичкового відсотка, тим:

а) нижчий попит на гроші; б) вищий інвестиційний попит на гроші;

в) вища частка заощадження; г) зміни не відбуваються.

10. Якщо попит на гроші та пропозиція грошей будуть зростати, тоді:

а) рівноважна процентна ставка зростає, а зміну кількості грошей передбачити неможливо;

б) рівноважна кількість грошей і рівноважна процентна ставка зростають;

в) рівноважна кількість грошей і рівноважна процентна ставка скоротяться;

г) неможливо передбачити зміну кількості грошей і рівноважної відсоткової ставки.

Завдання 1

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Скласти схему, котра б відображала структуру грошового ринку.

Завдання 2

Депозит у сумі 6000 грн. Р озміщено в банку на 6 місяців, відсотки нараховуються (складні відсотки) щомісячно за ставкою 21% річних. Рівень інфляції складає 2% на місяць.

Визначити суму депозиту з відсотками, що отримає вкладник після закінчення строку договору з точки зору її купівельної спроможності та реальний дохід вкладника з точки зору його купівельної спроможності.

Завдання 3

Виходячи з того, що кожний долар, призначений для комерційних угод, обертається в середньому тричі на рік і спрямовується на купівлю кінцевих товарів та послуг, а номінальний валютний внутрішній продукт становить 1700 млрд. доларів визначте:

А. Розмір попиту на гроші.

Б. Розмір загального попиту на гроші, використовуючи вихідні дані з таблиці 4

Відсоткова ставка, %	Таблиця 4	
	Розмір загального попиту на гроші залежно від розміру відсоткової ставки	
	Величина попиту на гроші (млрд. доларів)	Загальний попит
	Зі сторони активів	
18	20	?
16	40	?
14	60	?
12	80	?
10	100	?

В. Величину рівноважної процентної ставки за умови, що пропозиція грошей зростає до 680 млрд. доларів або скоротиться до 620 млрд. доларів.

Г. Як зміниться загальний попит на гроші при кожному рівні процентної ставки і рівноважна процентна ставка (при пропозиції 640 млрд. доларів), якщо обсяг номінального валового внутрішнього продукту збільшиться на 60 млрд. доларів або скоротиться на 90 млрд. доларів?

Тема 9. Інфляція та грошові реформи

Мета: вивчити суттєве наповнення поняття інфляції, зрозуміти форми прояву та способи виміру інфляції, розкрити завдання та механізми державного регулювання інфляційних процесів, зрозуміти сутність, завдання та види грошових реформ.

Питання для контролю знань:

1. Сутність поняття "інфляція".
 2. Сутність поняття "кредитна точка розвитку інфляційного процесу".
 3. Причини виникнення інфляції.
 4. Роль бюджетного дефіциту у розвитку інфляції.
 5. Сутність поняття "грошова реформа".
 6. Види грошових реформ.
 7. Особливості грошової реформи в Україні.
- Терміни та поняття для обговорення:** інфляція, цінова інфляція, повзуча

інфляція, повзуча інфляція, галопуюча інфляція, гіперінфляція, інфляція попиту, інфляція витрат, грошові реформи, девальвація, ревальвація, нуліфікація, деномінація.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Інфляція – це:

- а) знецінення грошей, яке призводить до відсотку робочої сили зі сфери виробництва до сфери спекулятивного обміну;
б) раптовий процес у економіці, який можна поділити на декілька стадій, в) тривалий і швидке знецінення грошей внаслідок надмірного зростання їх маси в обороті;

г) зростання грошової маси в обороті, яке призводить до падіння цін на засоби виробництва та товари кінцевого споживання.

2. На першій стадії операції розвитку інфляції:

- а) виникають і швидко розповсюджуються бартерні операції, зважаючи товарну основу грошової маси в обороті;
б) темпи знецінення грошей випереджають темпи зростання їх пропозиції;
в) темпи зростання пропозиції грошей випереджають знецінення грошей, причому це випередження поступово зменшується, наближаючись до вирівнювання;

г) прискорюється швидкість руху грошей в поточному обороті та збільшується платіспроможний попит порівняно з поточною емісією.

3. Відкрити цінова інфляція вимірюється за допомогою:

- а) індексу цін ВВП або дефлятора ВВП;
б) індексу цін споживчих товарів (індекс споживчих цін);
в) індексу цін на засоби виробництва (індекс цін виробників);
г) все перераховане вище.

4. Падіння курсу національної грошової одиниці до іноземних валют – це:

- а) девальвація; б) ревальвація; в) цінова інфляція; г) деномінація.
5. Інфляція, що позначається середньорічним темпом зростання цін від 10 до 50% (ноді 100%), має назву:

- а) гіперінфляція; б) галопуючої; в) прихованої; г) суперінфляції.

6. Гроші найбільш потерпають від інфляції у функції:

- а) засобу облігу; б) міри вартості; в) засобу платежу; г) засобу нарахування.

7. Нуліфікація – це:

- а) оголошення центральним банком паперових грошей офіційно недійсними.

- б) зниження курсу національних грошей щодо іноземних валют;
в) проведення спеціальних антиінфляційних і стабілізаційних заходів у країні, без вилучення з обороту грошової одиниці;
г) укручнення національної грошової одиниці без зміни її найменування.

8. Ревальвація – це:

- а) оголошення центральним банком паперових грошей офіційно

недійсними.

- б) зниження курсу національних грошей по до іноземних валют;
- в) збільшення курсу національних грошей по до іноземних валют;
- г) ухвалення національної грошової одиниці без зміни її найменування.

9. Грошові реформи, які торкаються тільки самої організації грошового обороту і зводяться до змін окремих елементів грошової системи – це:

- а) конфіскаційна грошова реформа; б) реформа паралельного типу;
- в) структурна грошова реформа; г) реформа часткового типу.

10. Грошова реформа, при якій введення нових грошей в оборот здійснюється за короткій строк (7-15 днів), протягом яких технічно можливо обміняти старі гроші на нові – це:

- а) структурна грошова реформа; б) нуліфікація;
- в) реформа паралельного типу; г) одномоментна грошова реформа.

11. Грошова реформа, при якій випуск в оборот нових грошових знаків здійснюється поступово, паралельно з випуском старих знаків і вони тривалий час функціонують одночасно і паралельно – це:

- а) реформа паралельного типу; б) неконфіскаційна реформа;
- в) структурна грошова реформа; г) конфіскаційна грошова реформа.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Індекс цін у базисному році становив 100,5%, а у звітному році – 105,6% (рівень цін базисного року прийнято за 100%). Визначити темп інфляції.

Завдання 2

Розрахувати темп інфляції, якщо порівняно з минулим роком грошова маса зросла на 35 %, швидкість обігу грошей збільшилася на 21%, а приріст фізичного обсягу ВВП становив 8%.

Завдання 3

Визначте відсотковий рівень та індекси інфляції за умови, що: вартість споживчого кошика станом на 01.01. становила 3100 грн., станом на 01.04. – 4100 грн., станом на 01.07. – 3600 грн.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема 10. Роль кредиту у ринковій економіці

Мета: ознайомитись з сутністю, видами та характеристиками ознаками кредитних відносин, визначити законності та стадії руху кредиту; засвоїти механізми та послідовність проведення кредитних операцій.

Питання для контролю знань:

1. Передумови виникнення кредитних відносин.
2. Спільність та відмінність кредиту та грошей, кредиту та фінансів.
3. Характеристика структури кредиту та його елементів.
4. Основні принципи організації кредитних відносин.
5. Характеристика стадій кредитування.
6. Основні законності руху кредиту на мікро- і на макrorівнях.

Терміни та поняття для обговорення: кредит, кредитор, позичальник, строковість кредиту, платісність кредиту, забезпеченість кредиту, застава, доручення, гарантія, процентна ставка.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Функції кредиту:

- а) розподільна, дослідницька, контрольна;
- б) розподільна, контрольна, стимулююча;
- в) стратегічна, інноваційна, контрольна;
- г) контрольна, інноваційна, емісійна.

2. Кредит – це економічні відносини,...

- а) пов'язані з передачею вартості від кредитора до позичальника;
- б) з приводу перерозподілу вартості на засадах зворотності, строковості, платісності;
- в) між суб'єктом ринку з приводу перерозподілу вартості;
- г) пов'язані з перерозподілом вартості між галузями економіки та регіонами.

3. Об'єктивність в необхідності кредиту обумовлена:

- а) протиріччями між постійним утворенням грошових коштів, що осідають у процесі обороту на підприємстві і повного використання їх для потреб відтворення;
- б) наявності тимчасово вільних фінансових ресурсів в окремих видах економічної діяльності;
- в) особливостями кругообігу капіталу;
- г) наявністю товарного виробництва.

4. Основними законодавчими руху кредиту на макrorівні є:

- а) безстроковість наданих позикових коштів;
- б) одностороння зворотність руху вартості, яка передана в позик;
- в) залежність розміру наданої позики від наявних обсягів вільних коштів;
- г) все вище зазначене.

5. Сутність кредитних відносин – це:

- а) плата, яка одержана кредитором від позичальника за користування залученими коштами;
- б) усі грошові відносини по наданню позичок, організації грошових розрахунків, кредитування, інвестування;
- в) усі грошові відносини, пов'язані з наданням і поверненням позичок, організацією грошових розрахунків, кредитуванням інвестицій;
- г) відносини між юридично самостійними особами з приводу придбання рухомого і нерухомого майна на визначений термін.

6. За строком використання кредити поділяються на :

- а) термінові; б) безтермінові; в) середньострокові; г) гарантовані.

7. Уваження рішень про рівень мінімальних резервів, процентних ставок, розмір статутного капіталу, розробка основних напрямків грошово-кредитної політики держави – це функції:

- а) НБУ; б) універсальних банків; в) експортно-імпортних банків; г)

спеціалізованих банків.

8. Позички, не повернуті у встановлений термін – це:

- а) прострочені позички; б) термінові позички; в) відстрочені позички; г) позички з підвищеним ризиком.

9. Надання банківськими установами капіталу в борг за відстрочу плати на умовах забезпеченості, зворотності, терміновості – це:

- а) державний кредит; б) банківський кредит; в) комерційний кредит; г) універсальний кредит.

10. Може бути реалізований в товарній формі такий вид кредиту:

- а) міжнародний; б) банківський; в) лізинговий; г) комерційний.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Банк надав кредит у сумі 10 000 грн. на 5 років за простою ставкою нарахування відсотків із розрахунку 18% річних. *Визначити* суму, що сплатить клієнт банку протягом всього терміну використання кредиту до моменту його повного погашення.

Завдання 2

Кредит у сумі 13 000 грн. з щорічним нарахуванням простих відсотків за ставкою 17% річних повинен сплачуватись протягом 5 років рівними щоріковими виплатами в кінці кожного року. *Визначити*: а) суму сплачених відсотків по кредиту; б) суму щорічних щорікових виплат; в) загальні видатки позичальника на погашення кредиту.

Завдання 3

Кредит у розмірі 5000 грн. надано на 3 роки. Реальна дохідність операцій повинна скласти 12 % річних. Розрахунковий рівень інфляції складає 10% на рік. *Визначити*: а) суму, що необхідно сплатити позичальнику за використання кредиту; б) суму сплачених відсотків за кредит.

Завдання 4

На початку січня банк надав кредит у сумі 160 000 грн. строком на 6 місяців за ставкою 18% річних. Через 7 місяців він надав ще кредит на суму 20 000 грн. строком на 2 місяці по ставці 21%. *Визначити* загальний відсотковий дохід банку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема 11. Сучасні кредитні системи

Мета: з'ясувати зміст та мету кредитної системи, визначити основні типи інструментів кредитної системи, механізми їх фінансування.

Питання для контролю знань:

- 1. Поняття кредитної та банківської систем.
- 2. Форма організації та функції НБУ.
- 3. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.
- 4. Банківські об'єднання.
- 5. Сучасні тенденції в розвитку кредитних систем розвинутих країн.

Терміни та поняття для обговорення: кредитна система, сучасна кредитна система, сукупність кредитно-розрахункових і платіжних відносин, сукупність

кредитно-фінансових інститутів, центральний банк, комерційний банк, банківська система, Національний Банк України, спеціалізовані кредитні установи.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Основні ланки кредитної системи :

- а) банківська система; б) грошова система; в) валютна система; г) парабанківська система.

2. Доповніть типи банківської системи:

- а) ринкова; б) розподільчо-централізована; в)

3. До складів парабанківської системи відносять:

- а) лізингові компанії; б) пенсійні фонди; в) комерційні банки; г) центральний банк.

4. Операції на відкритому ринку як інструменти грошово-кредитної політики центрального банку – це:

- а) операції з продажу або купівлі іноземної валюти; б) операції з купівлі/продажу державних цінних паперів; в) операції, що пов'язані з кредитною емісією; г) розміщення центрального банком облігацій зовнішньої позики.

5. Кредитна експансія – це:

- а) розміщення кредитних відносин; б) скорочення кредитних відносин; в) втручання однієї держави в кредитну сферу іншої держави; г) втручання регулювання окремих сфер кредитних відносин.

6. Зміна строків погашення кредиту – це:

- а) кредитна експансія; б) кредитна рестрикція; в) конверсія позичкової заборгованості.

7. Принципи побудови банківської системи в Україні:

- а) однорівневий; б) дворівневий; в) багаторівневий;

8. Доповніть елементи кредитної системи як сукупності кредитних закладів:

- а) центральний банк; б) комерційний банк; в)

9. Кредитна система – це:

- а) сукупність кредитних відносин в країні; б) спеціалізовані КФ, котрі здійснюють кредитування суб'єктів господарювання; в) сукупність банків, які здійснюють мобілізацію грошових ресурсів і надають їх у позичку; г) сукупність кредитних відносин та інститутів, які реалізують ці відносини; д) НБУ та система комерційних банків.

10. Функції банківської системи:

- а) контрольна; б) емісійна; в) інформаційна; г) перерозподільча; д) трансформаційна.

11. Банківська система – це:

- а) законодавчо визначена сукупність установ, які ведуть банківську діяльність на постійній професійній основі, функціонують у державі як самостійна економічна структура;
- б) сукупність банків у економіці;
- в) фінансові органи держави та кредитні установи.

Завдання 1

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Написати реферат та доповідь доот реферату з використанням презентації. Темі рефератів:

1. Проблеми розвитку кредитної системи України.
2. Особливості розвитку кредитної системи Великобританії.
3. Особливості розвитку кредитної системи США
4. Особливості розвитку кредитної системи Японії (будь-яка країна на вибір)

Тема 12. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи

Мета: вивчити економічну сутність спеціалізованих кредитно-фінансових установ, ознайомитись з їх структурою та проблемами розвитку.

Питання для контролю знань:

1. Сутність та основні види спеціалізованих кредитно-фінансових установ.
2. Основні функції та напрями діяльності спеціалізованих кредитно-фінансових установ.
3. Страхові компанії та їх призначення.
4. кредитні спілки та фінансові компанії.
5. Пенсійні фонди та інвестиційні компанії.

Терміни та поняття для обговорення:

спеціалізовані кредитно-фінансові установи, небанківські установи, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, фінансові компанії, ломбарди, лізингові компанії, факторингові компанії.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. До банків другого рівня відносять:
 - а) центральний банк; б) кредитні союзи;
 - в) ощадні каси; г) комерційні банки.
2. Доповніть кредитно-фінансові заклади небанківського типу:
 - а) страхові, інвестиційні, фінансові, лізингові компанії;
 - б) пенсійні, благодійні фонди;
 - в) ломбарди, кредитні спілки, міжбанківські об'єднання;
 - г) НБУ, комерційні банки, цільові страхові фонди.
3. До закладів парабанківської системи відносять:
 - а) лізингові компанії; б) комерційні банки;
 - в) пенсійні фонди; г) центральний банк.
4. Чим відрізняється діяльність ощадних банків від діяльності комерційних банків:
 - а) дослідження максимального прибутку; б) відсутність в переліку цілей;

- в) орієнтацією на обслуговування фізичних осіб;
 - г) набором операцій, які вони виконують.
5. Які кредитні установи беруть участь в емісії депозитних грошей:
- а) страхові компанії; б) центральний банк;
 - в) трастові компанії; г) комерційні банки.

Завдання 1

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Знайти правильно визначення

1) Потенційний банк	1) фінансовий посередник, який виконує при базові функції: залучення вкладів і депозитів, надання кредитів та розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів. і на цій підставі приймає участь в емісії грошей.
2) Державний банк	2) банк, що спеціалізується на наданні кредитів, забезпечених поточною.
3) Подільні цінні папери	3) неприбуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.
4) Комерційний банк	4) сукупність кредитних установ і пов'язаних з ними кредитних відносин. Складається і з банків і кредитних установ небанківського типу.
5) Кредитна спілка	5) банк, що надає банківські послуги своїм клієнтам з метою отримання прибутку в інтересах своїх власників, самого банку та його персоналу.
6) Емісія цінних паперів	6) значною мірою стандартизований контракт, який вимагає або відшкодування грошей, або остаточного розрахунку наявним грошима відповідно до чітко встановленого правця.
7) Банк	7) установа, заснована законодавством відповідно до дій емітента щодо випуску та розміщення емісійних цінних паперів.
8) Фінчерс	8) банк, 100% статутного капіталу якого належить державі.
9) Кредитна спілка	9) цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж протектом строку, устаткованого договором, цінних паперів, інших фінансових або товарних ресурсів.

Завдання 2

Написати реферат та доповідь до нього з використанням міні-презентації. Темі рефератів:

1. Страхові компанії: їх функціональна суть та форми організації.
2. Організаційно-правові форми пенсійних фондів. Особливості функціонування пенсійних фондів.
3. Інвестиційні компанії закритого та відкритого типу. Основні операції інвестиційних компаній.
4. Позиково-ощадні асоціації. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Благодійні фонди.
5. Роль та значення міжбанківських об'єднань у функціонуванні кредитних систем. Класифікація міжбанківських об'єднань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика [текст] : навч. Посіб. /Д.І Коваленко, В.В. Венгер – К.: "Центр учбової літератури", 2021. – 578 с.
2. Голос В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч.посібн. – К.: вид-во КПІ. – 2017. – 340 с.
3. Фінанси підприємств. М.О. Данилюк, І.Г. Фадеева, Н.Я. Спасів, У.Я. Витвицька, І.М. Данилюк-Черних: Навчальний посібник затверджений вченою радою ІФНТУНГ (протокол від 27.02.2017 р. № 02/572) – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2017. – 188 с.
4. Гроші та кредит [Текст] : підручник / Львчук П.Г. [та ін.] – Львів : Сорока Т.Б., 2016. – 410 с.
5. Онищенко В.О. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник – К.: Центр учбової літ., 2016. – 600 с.
6. Ориштин Т. М. Фінанси : навч. посібн. – Івано-Франківськ : [ІФНТУНГ, 2018. – 332с.
7. Замкова Н. Д. Державні фінанси : [навч. посіб.] / Н. Д. Замкова, І. В. Гнидок, Ю. А. Романовська ; Київ: нац. торг.-екон. ун-т, Вінниц. торг.-екон. ін-т. - Вінниця : Вид.-ред. від. ВТЕІ КНТЕУ, 2015. - 463 с.
8. Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України: монографія / За ред. Т. І. Єфименко. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2015. – 446 с.
9. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К.: Знання, 2011. – 639 с.
7. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 412 с.
10. Каламан О. Б. Гроші, фінанси. Кредит: навч. посіб. / О. Б. Каламан, Д. Ф. Харківський. - О.: Фенікс, 2013. - 281 с.
11. Сучасні фінансові ринки: Монографія / Лук'янов В. С. — К., 2013. – 479 с.
12. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. засл. діяч науки і техніки України М. І. Савлука ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Валерія Гетьмана". - 6-ге вид., переробл. і допов. - К.: КНЕУ, 2011. - 590 с.

Допоміжна:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.gada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.gada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.gada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 № 2121-III.
5. Закон України "Про Національний банк України" від 20.05.1999 № 679-XIV.

6. Указ Президента України "Про грошову реформу в Україні" від 25.08.1996 № 762/96.
7. Закон України «Про пенсійне забезпечення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.gada.gov.ua/laws/show/1788-12>
8. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу / <http://zakon2.gada.gov.ua>
9. Положення Національного банку України "Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих врат за кредитними операціями банків", затверджене постановою Правління НБУ від 29.09.97 № 32а3.
10. Інструкція Національного банку України "Про порядок регулювання діяльності банків в Україні", затверджене постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368.
11. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Положення про організацію готівкового обігу і ведення емісійно-касових операцій у банківській системі в особливий період" 05.05.2018 № 51
12. Постанова Правління Національного банку України "Про затвердження Інструкції щодо організації роботи банківської системи в надзвичайному режимі" від 22.07.2014 № 435.
13. Постанова Правління Національного банку України "Про приведення статутного капіталу банків у відповідність до мінімально встановленого розміру" від 06.08.2014 № 464.
14. Постанова Правління Національного банку України "Про врегулювання ситуації на валютному ринку України" від 20.08.2014 № 515.
15. Постанова Правління Національного банку України "Про введення додаткових механізмів для стабілізації грошово-кредитного та валютного ринків України" від 29.08.2014 № 540.
16. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. для студентів ВНЗ / В. О. Онищенко [та ін.] ; [за ред. В. О. Онищенко] ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. - Київ: Центр учбової літератури, 2016. - 599 с.
17. Венгер В.В. Фінанси : навч. посіб. / В.В. Венгер. – К.: ЦУЛ, 2009. – 432 с.
18. Власок Н.І., Медінська Т.В. Податкова система: навчальний посібник / Н.І. Власок – Львів: «Магнолія-2006», 2009. – 230 с.
18. Довгало В.І. Податкова система: навчальний посібник / В.І. Довгало, Ю.Ю. Яромченко. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 360 с.
19. Карлін М.І. Державні фінанси України : навч. посіб. / М.І. Карлін. – К.: Знання, 2008. – 348 с.
20. Карлін М.І. Фінанси України та європейських держав : навч. посіб. / М.І. Карлін. – К.: Знання, 2007. – 589 с.
21. Козак Ю.Г. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / Ю.Г. Козак, Н.С. Долгійова, В.В. Ковалевський. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2007. – 640 с.
22. Колесников О.В. Історія грошей та фінансів : навч. посіб. / О.В. Колесников, Д.І. Бойко, О.О. Коковіхіна. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: ЦУЛ, 2008. – 140 с.

23. Теорія фінансів : підручник / За заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 576 с.
24. Фінанси підприємства: підручник / Л. О. Лігоненко, Н. М. Гуляєва, Н. А. Гринюк та ін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 491 с.
25. Чада Н. Д. Бюджетна система України : навч. посіб. [Текст] / Н. Д. Чада, Л. В. Лазоренко - К. : Знання, 2010. – 233 с.
26. Чвалюк А. М. Правові основи формування державного бюджету України. Монографія [Текст] / А. М. Чвалюк - К. : КНТ, 2011. - 224 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Електронна бібліотека стандартів і нормативів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-gost.org.ua>.
3. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liga.net>.
4. Інформаційний канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subscribe.lv>.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfin.gov.ua>.
7. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
8. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iiss.gov.ua>.
9. Офіційний вісник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ouu.com.ua>.
10. Правова бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.carta.gov.net>.
11. Професійна юридична система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>.
12. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.